

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 487

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 22 maart 2023

aan **JO BROUNS**

VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Erosie - Maatregelen

De Europese Unie wil dat de landdegradatie tegen 2030 neutraal wordt. In beleidsdocumenten en literatuur is een gemiddeld bodemverlies van 2 tot 5 ton per hectare per jaar vaak de grens voor duurzaam bodemgebruik. Volgens het rapport van het Departement Omgeving bedraagt voor meer dan 45.000 hectare van de Vlaamse landbouwpercelen met een erosierisico het gemiddeld berekende bodemverlies door erosie meer dan 10 ton per hectare per jaar.

Goede, vruchtbare landbouwgrond is een onvervangbaar productiemiddel voor een duurzame en rendabele landbouw. Door het afspoelen van de bodemdeeltjes vermindert de dikte van de vruchtbare teeltlaag en daalt de kwaliteit van de bodem. Op korte termijn kan dat leiden tot duidelijke opbrengstverliezen.

Erosie is bovendien ook nefast voor de waterkwaliteit. In het kader van het mestactieplan (MAP) werd door de landbouworganisatie en de natuur- en milieuverenigingen afgesproken dat bijkomende maatregelen rond erosie noodzakelijk zijn: "Een verplichting tot het nemen van brongerichte (en dus ook teelttechnische) maatregelen wordt voorgesteld om een basiskwaliteitsniveau te bereiken (beperking optreden erosie). Er zal ingezet moeten worden op brongerichte en bufferende maatregelen op erosiegevoelige percelen in Vlaanderen. Het kader moet beheerders van gronden waar ernstige bodemerosie voorkomt, leiden tot het nemen van de nodige remediërende maatregelen om de doelen te bereiken. Dit kan onder meer omvatten: optimalisatie van teeltkeuze op gevoelige percelen, teelttechnische maatregelen waar nodig en de aanleg van bufferstroken of bufferende elementen. Beheerders kunnen hiervoor desgevallend (financieel) ondersteund worden."

Een van de instrumenten om erosie een halt toe te roepen is het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Zowel maatregelen om erosie maximaal te voorkomen als handhaving zijn cruciaal om de doelstellingen te realiseren.

Het Departement Omgeving heeft in 2022 een evaluatierapport van het erosiebeleid opgemaakt. Ik heb daarover een aantal vragen.

1. Het Departement Landbouw en Visserij heeft van 17 oktober 2022 tot en met 31 december 2022 een individuele bevraging gedaan over de uitvoering van de randvoorwaarde erosiebestrijding. Uit een gelijkaardige enquête in 2020 bleek dat ongeveer 86 % van de landbouwers op hun rode percelen de voorwaarden correct toepast. Voor circa 68% van de paarse percelen werden de voorwaarden correct toegepast.

Wat zijn de resultaten van de enquête van 2022? Welke nieuwe conclusies trekt de minister uit de resultaten van de enquête?

2. Gemeenten nemen in uitvoering van het gemeentelijk erosiebestrijdingsplan maatregelen om erosie te voorkomen. Voor veel van deze maatregelen is een omgevingsvergunning nodig.
 - a) Gelieve voor de periode 2014-2022 aan te geven voor hoeveel dossiers het Departement Landbouw een advies gegeven heeft over deze erosiebestrijdingsmaatregelen.
 - b) Hoeveel van deze adviezen waren positief? Hoeveel van deze adviezen waren negatief? Graag een opdeling per provincie.
3. Hoeveel terreincontroles inzake naleving van de erosievoorwaarden werden in de periode 2014-2021 uitgevoerd voor respectievelijk paarse en rode percelen? Gelieve per jaar zowel het aantal controles, het aantal gecontroleerde percelen als de gecontroleerde oppervlakte te vermelden.
4. Voor hoeveel van de terreincontroles werd een niet-correcte toepassing van de naleving van de erosievoorwaarden vastgesteld in de periode 2014-2021 voor respectievelijk paarse en rode percelen?
5. Welke maatregelen werden genomen bij de vaststelling van een niet-correcte toepassing van de naleving van de erosievoorwaarden in de periode 2014-2021 voor respectievelijk paarse en rode percelen?
6. Werd bij de uitwerking van het Strategisch Plan Vlaanderen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid rekening gehouden met de resultaten van het evaluatierapport van het erosiebeleid, opgemaakt door het Departement Omgeving? Gelieve aan te geven welke bijkomende maatregelen specifiek genomen werden op basis van dit evaluatierapport.
7. Werd bij de uitwerking van het Strategisch Plan Vlaanderen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid rekening gehouden met de EU-doelstelling om tegen 2030 landneutraal te worden? Werd daarbij een bovengrens voor bodemverlies vastgelegd?
8. Volstaan de maatregelen in het Strategisch Plan Vlaanderen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid om het bodemverlies te beperken tot maximaal 2,5 ton per hectare per jaar voor alle percelen in Vlaanderen? Zo niet, voor hoeveel percelen zal deze doelstelling niet gehaald worden?
9. Zal de minister bijkomende maatregelen nemen om erosie te voorkomen zoals gevraagd in het akkoord tussen de landbouworganisatie en de natuur- en milieuverenigingen over het MAP? Zo ja, welke maatregelen? Welke timing?

ANTWOORD

op vraag nr. 487 van 22 maart 2023

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. De resultaten van de enquête worden momenteel nog verwerkt.
2.
 - a) Het Departement Landbouw en Visserij heeft voor de periode 2014-2022 in 88 dossiers een advies gegeven voor gemeentelijke erosiebestrijdingsmaatregelen.
 - b) Bijlage 1 bevat een overzicht van de uitgebrachte adviezen per jaar en per provincie voor de gemeentelijke erosiebestrijdingsmaatregelen in de periode 2014 tot 2022.
3. Bijlage 2 bevat een overzicht van het aantal uitgevoerde terreincontroles op de naleving van de erosierandvoorwaarden in de periode 2014 tot en met 2022, zowel voor wat betreft het aantal gecontroleerde landbouwers als het aantal gecontroleerde percelen. De gecontroleerde oppervlakte is niet beschikbaar.
4. Bijlage 3 bevat een overzicht van het aantal vaststellingen van inbreuken op de toepassing van de erosierandvoorwaarden in de periode 2014 tot en met 2022, zowel voor wat betreft het aantal landbouwers als het aantal percelen.
5. Zoals de Europese regelgeving het voorschrijft, werd bij vaststellingen van inbreuken op de naleving van de erosierandvoorwaarden een sanctie op de uitbetaling van de premies toegepast. De standaardsanctie bedraagt in regel 3%, maar kan verlaagd of verhoogd worden op basis van de ernst, de omvang en het permanent karakter van de vaststelling. Bij herhaalde niet-naleving wordt een vermenigvuldigingsfactor van drie toegepast.
6. Het evaluatierapport van 2022 uitgevoerd in opdracht van het Vlaams Planbureau voor Omgeving dat behoort tot de bevoegdheid van collega minister Demir, bevat aanbevelingen van de externe consultant die het evaluatieonderzoek heeft uitgevoerd voor een toekomstig erosiebeleid. Het evaluatierapport geeft niet weer op welke manier de Vlaamse Regering het Vlaamse erosiebeleid wil bijsturen maar kan wel als voorbereiding hiervoor ingezet worden. Daarom is in het Vlaamse GLB-Strategisch Plan onder GLMC 5 van de conditionaliteit vermeld dat de Vlaamse Regering kan beslissen de huidige maatregelen bij te sturen. Wanneer de Vlaamse Regering beslist om de huidige maatregelen bij te sturen op basis van de aanbevelingen uit de lopende evaluatie-oefening, zullen de huidige maatregelen binnen de conditionaliteit via planwijziging hiermee in lijn gebracht worden. De lijst met in aanmerking komende acties binnen de ecoregeling 'Teelttechnische erosiebestrijdende technieken' kan, zoals vermeld in het GLB-Strategisch Plan via een planwijziging aangepast of uitgebreid worden op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten.
7. Er werd bij de uitwerking van het Vlaamse GLB Strategisch plan geen bovengrens voor bodemverlies vastgelegd. Het erosiebeleid gaat veel ruimer dan de maatregelen in het Vlaamse GLB-Strategisch plan. Bij de uitwerking van het Vlaamse GLB-Strategisch plan werd rekening gehouden met de nood om de bodem te beschermen en de bodemkwaliteit te verbeteren, zodat het plan ook bijdraagt aan de EU-doelstelling voor landneutraliteit. Er werden hiertoe volgende verschillende bijkomende vrijwillige stimulerende interventies opgenomen:

- Ecoregeling Bufferstroken
- Ecoregeling Teelttechnische erosiebestrijdende technieken
- Ecoregeling Vruchtafwisseling met vlinderbloemige
- Ecoregeling Bodempaspoort
- Ecoregeling Bodem organisch koolstofgehalte in bouwland

Daarnaast werden ook bestaande instrumenten behouden of versterkt zoals:

- Conditionaliteit:
 - o GLMC 1: Behoud blijvend grasland
 - o GLMC 3: Handhaving organisch bodemmateriaal
 - o GLMC 4: Bufferstroken langs waterlopen
 - o GLMC 5: Bodembewerkingsbeheer om erosie tegen te gaan
 - o GLMC 6: Minimale bodembedekking
 - o GLMC 7: Gewasrotatie op bouwland
 - o GLMC 8: Biodiversiteit op landbouwbedrijven
 - Niet-productieve investeringssteun voor erosiebestrijding (vb. aanleg erosiedammen) en kleine landschapselementen
 - Productieve investeringssteun voor erosiebestrijdende machines
 - Operationele programma's groenten en fruit: steun voor producentenorganisaties die investeringen doen rond bodembescherming en erosiebestrijding
8. Het Departement Landbouw en Visserij beschikt niet over de data die het toelaten de vraag te beantwoorden.
9. De evaluatie is nog lopende. Er kan dan ook nog geen antwoord gegeven worden welke bijsturingen doorgevoerd zullen worden en tegen wanneer dit zal gebeuren.

BIJLAGEN

1. [Overzicht per provincie van het jaarlijks aantal uitgebrachte adviezen voor gemeentelijke erosiebestrijdingsmaatregelen door het Departement Landbouw en Visserij in de periode 2014-2022](#)
2. [Overzicht van het aantal uitgevoerde terreincontroles op de naleving van de erosierandvoorwaarden in de periode 2014-2022](#)
3. [Overzicht van het aantal vaststellingen van inbreuken op de toepassing van de erosierandvoorwaarden in de periode 2014 tot en met 2022](#)